

**GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN**

Juridiska institutionen

Göteborg 2018-09-12

Remissvar på Ju2018/02783/L6

Dnr VR 2018/105

EU-direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten.

Sammanfattning

GU menar allmänt att förslaget från kommissionen är en sedan länge efterfrågad förstärkning av den i Sverige rådande begränsade "visselblåsarfunktion" som finns i TF och YGL i syfte att granska primärt offentlig maktutövning. Samtidigt ska anmärkas att det nu föreslagna mycket omfattande systemet för visselblåsning och offentlig informationsinsamling i syfte att skydda det allmänna måste utövas med lika stort kontroll och ansvar.

Grundlagsregleringen i TF och YGL ger envar som meddelar uppgifter underrättelser i vad ämne som helst för offentliggörande ett särskilt skydd genom meddelarfrihet, källskydd, efterforskningsförbud och repressalieförbud, men som påpekats i ett antal utredningar så är skyddet mot repressalier för anställda i privat sektor svagare. För de senare krävs att larmet är föranlett av allvarliga missförhållanden som har fängelse i straffskalan eller "därmed jämförliga missförhållanden". Utöver TFs och YGLs meddelarfrihet så har t.ex. kommuner inrättat separata ordningar för att kunna ta emot information från visselblåsare, ordningar som varit besvärliga att utforma med beaktande av t.ex. skydd för personuppgifter.

Kommissionens förslag innebär att väsentliga ansträngningar måste vidtas nationellt för att skapa en ordning som möter direktivförslagets krav. Inte minst eftersom de organisationer som omfattas av kravet på att införa ett visselblåsarsystem nu måste garantera anonymitet för den som slår larm. Vi ser stora utmaningar organisatoriskt men också för grundläggande rättsliga principer som offentlighetsprincipen och konstruktionen av källskyddet i TF/YGL.

Synpunkter på kommissionens förslag

Nedan följer ett antal synpunkter på kommissionens förslag, KOM(2018) 218. Synpunkterna har delats in i tre avsnitt; konkreta synpunkter på utformningen av direktivets operativa del, konkreta synpunkter på formuleringen av direktivets motivering, reflektioner kring en eventuell implementering av direktivet i svensk lagstiftning.

1. Synpunkter på utformningen av direktivets operativa del

Med direktivets operativa del avses den text som följer de 86 uppräknade skälen till att direktivet antas.

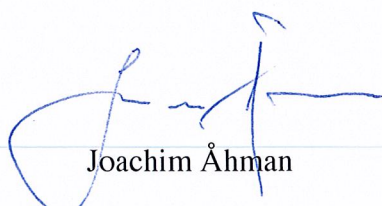
* Vad avses med termen aktieägare i artikel 2 p.1c: "Aktieägare och personer som tillhör ett företags ledningsorgan"? Termen aktieägare kan uppfattas som otydlig. En rimlig tolkning vore att termen försöker fånga juridiska personer (till skillnad från personer) i ett företags ledningsorgan, men då uppkommer frågan varför den termen inte valts.

* Definitionerna i artikel 3 förefaller utgå från att det går att avgöra vad som utgör "olaglig verksamhet" och vad som "strider mot unionsrätten" innan dessa handlingar prövats. Detta är problematiskt sett i förhållande till oskyldighetspresumtionen. Som exempel kan nämnas: "överträdelse" och "olaglig verksamhet" – Är det så att om företaget inte fälls, så skall heller inte visseblåsarskyddet ha funnits? Rimligen måste formuleringen ändras.

* Den svenska meddelarfriheten innebär att en utgivare av en skrift i de flesta fall tar över meddelarens eventuella ansvar för t.ex. förtal och förolämpning. Vi kan inte se att direktivet på ett bra sätt inför ansvarsregler för det fall att behörig myndighet i sin uppföljning orsakar obefogad skada i relation till den som påstås ha begått oegentligheter. Detta gäller särskilt i de fall där varje rapporterad visseblåsning blir

Ansvarig för upprättandet av detta remissvar är Professor Thomas Erhag och Lektor Andreas Moberg i samarbete med JMG.

I tjänsten

Joachim Åhman
Prefekt